

GOSINZEANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul IV. — Nr. 46.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe 6 an 6 cor.
România 30 lei — America 3 dolari — Germania 15 M.

Orăștie, 28 Noembrie n. 1914.

† *Dr. Ștefan Chiriloviciu,*

advocat în Ilia, sublocotenent în rezervă, mort în luptele din Galiția, la 14 Oct. n., lângă orașul Chirów, lovit de un șrapnel în pept. — Sus, la stânga, e în uniforma sa de ofițer, la dreapta în costumul național, pe care îl purtă cu mare plăcere la prilegiuri sărbătorești, fiind el un Român, înflăcărat, iar jos, în medalion, e fotografiat cu iubita sa soție, azi văduvă, după 4 ani de cea mai fericită căsătorie.

Însemnările unui completaș mobilizat.

IV. Icoanei celor dispăruți.

Revista „Cosinzeana”, în numărul 44, pomenește cu duioșie de moartea locotenentului Dr. Alexandru Bogdan și pentru mângâierea sufletelor noastre, ale celor, cari am stat pe vremuri în fața catedrei eminentului profesor, ne redă în colorii vii momentele vieții lui din urmă. Îmi place să mă cred între cei mai devotați elevi ai profesorului Bogdan și de aceea nu pot, să nu dau în câteva cuvinte expresie vibrațiilor din sufletul meu, acum, când aliu, că Sandi nu mai este...

Sandi, — așa-i ziceau prietini și cunoscuții și așa-i ziceam și noi, elevii lui. Și simțiam, că 'n numele acesta simplu, fără ori-ce atribut, se ascunde ceva mai mult, ca legătura de stimă dintre elev și profesor. Și într'adevăr, când vorbiam de Sandi, nu numai pe vremea, când îi eram elevi, ci și acum mai târziu, după ani de zile, că ne despărțisem de el, — simțiam totdeauna, că vorbim de-un eminent prieten, care ani de zile ne-a învățat să cunoaștem frumosul, să iubim idealul și să înțelegem viața. Cât de neuitate sunt pentru mine orele de literatura românească, când profesorul Bogdan urcă pe catedră cu o mulțime de notițe, fructul atâtor ore lungi de studii, și desgropă năzdrăvnic figura marilor literați din trecut. Începea cu glas domol, zugrăviă omul în trăsături marcante și trecea apoi la operă. Și aici era profesorul Bogdan măestru. Toate frumusețile scrisului românesc, așa după cum s'au urmat acelea prin sufletul lui mare și adânc, select și aplicat spre selecțiune, — ni le așternea năzdrăvnic ochilor cu drag, cu pricepere, cu putere și cu entuziasm. Niciodată nu mi s'a dat să aud pe cineva vorbind mai frumos de George Lazăr, Grigore Alexandrescu și chiar acum, după șase ani de zile, îmi pare c'aud cuvântul lui Bogdan, plin cu observări fine, plin cu înțelegere adâncă, plin cu dragoste de neam,

vorbind de cel ce-a dus peste Carpați lumina și de cel ce-a scris oda la anul 1840. Câtă turbare era în cuvântul lui, când la sfârșitul odii încheie cu versurile:

„Pustiul Siberiei te 'nghită

„Și dracul să te ia!” — Consulul Holzinski s'o fi cutremurat, în mormânt, auzind cum ura marelui poet român și după un veac aproape, trece din generație în generație și taie aceeaș brazdă adâncă în sufletele noastre, pe care a tăiat-o într'a urzitorului... Și șrapnelul muscalului, când a căzut în plin pe trupul lui Sandi, n'a ucis numai pe oficerul austriac, ci a ucis și pe interpretul lui Grigore Alexandrescu. Au stat acolo față 'n față dușmanii de-un veac, impilătorul și revoltatul de pe vremuri.. Dumnezeu știe, poate în sufletele lor vor fi fost împăcați în vremea din urmă, dar plaza rea i-a ținut mereu departe și 'n loc să le unească drumurile, uitând nedreptățile ce și le-au făcut unul altuia; în loc să-i ducă pe-acelaș drum frumos și plin de lumină, — i-a dus pe cărări piezișe și i-a scos față 'n față. Dumnezeu știe... și cum mă strânge haina împărătească, nu mă pot gândi liber și simt că aci, mi se curmă firul gândurilor... Undeva, departe, mi se pare c'aud bubuitul tunurilor și 'ngropat în șanțuri, pare, că văd pe Sandi. Cum mă chiamă aproape și-si îndreaptă ochii blânzi și scrutători spre mine, înțeleg graiul lui mut și-l ascult. Par'că mi-ar zice de-acolo, din pragul morții, cu graiul lui ironic: Zadarnic, „sub brațul grosolan al forții, dreptatea celui slab se stărnă...”

Așa s'a slărâmat și el, sufletul cu adânci înțelesuri, cu mare dragoste de carte românească și cu mai mare dragoste de neamul românesc. Șrapnelul dușman n'a ucis în el numai pe omul singuratec, pe soldatul devotat și credincios până la clipa din urmă, ci a ucis pe apostolul, care trebuia să mai trăiască... „N'ai ucis în el un rege, ai

ucis un șir de regi”, — zice muștrător regina ostrogolă. — și cuvintele acestea îmi vine să le schimb și să i le zburd dușmanului în ureche: „N'ai ucis în el un suflet, ai ucis sute de suflete, ai ucis sufletele noastre, ale tuturor, cari i-am ascultat cuvântul și mai ales ale urmașilor noștri, cari erau să-i asculte cuvântul...”

Dar, care e dușmanul?... Vai, mă strânge haina împărătească, și în strânsul ei începe și sufletul sărman să mi se strângă... Dar vin neconștient viziunile și 'mi pare, că răsar toți morții de prin șanțurile galițiene. Răsare-o 'ntreagă oaste de intelectuali români, și 'mi aruncă la picioare capetele proprii sângerate. Cum se rostogolesc năzdrăvnic pe gura lor bălbăie încă sângele roșu și strigă: răz bunare. Ah, ce greu e să-ți fie încătușat sufletul și să simți lanțurile pe mâni. Cum nu poți scrie cuvântul, care arde inima și cum nu poți arăta drumul, pe care-l arată visul de veacuri...

Mă trec la ochi și vreau să mă liniștesc, dar în mâni simt încă scrișoarea umedă de lacrimi, pe care mi-a scris-o un prieten, cu care stam înaintea lui Sandi, în aceeaș bancă. „Am plâns, când am aflat moartea acestui om bun” — scrie el despre profesorul Bogdan și 'n nepuțința mea îmi vine să plâng și eu. Dar eu nu pot. În ochii mei nu se adună lacrimi, ci numai revoltă și foc și ură...

Dragă Sandi, omule bun, tu i-ai iertat, de sigur, dușmanului nostru, că doar nimeni nu duce cu el dincolo de hotar ură și răz bunare. Noi, însă, dacă vom trece cu viață peste polop, nu-i vom ierta, că mi te-a răpit pe tine și cu tine 'mpreună încă un codru de volnici. Nu-i vom ierta, căci nu putem uita și nu putem șterge din sufletele noastre adâncă iubire de neam, pe care tu ni-ai sădit-o.

Radu Mărgean.

Luptele din coării de pe munții Aragonilor, între Germani și Francezi. Sunt cele mai feroase din luptele de pe frontul franco-german, căci aci nici nu se vede om pe om, ci după cutari copaci, vezi numai că sare asupra ta încruntat și fioros inamicul, și de pușcat nu prea are răgaz să puște, ci face din pușcă ciomag și așa dá cu ea ori impunge cu baioneta ei! — Se găsesc și părți de pădure unde pe iugăre întregi nu mai găsești un copac întreg, ci toți sunt ruți țandări, sfredeliți: sunt părțile asupra cărora au zvârlit Germanii mii de bombe de tun, ce se potopa pe Franțezii ce-i bănuiau a se afla pe acel loc. Acum nu mai pușcă nici Germanii nici Francezii asupra pădurii, de teamă a nu-și împușcă pe proprii lor oameni, — căci acum șirele luptătoare a amândurora se află în acești codri ai celor mai reci fiori!..

Alte fețe ale războiului.

— Războiu cu tiparul. Războiu în cultură, în arte. —

Marele războiu, care a cuprins întreagă Europa și e pe cale să se lătească peste toată lumea, nu se poartă numai cu arme ucigătoare, cu puști și cu tunuri, ci și cu altfel de mijloace. Popoarele învrăjbite aproape nu mai știu cum să-și mai strice unul altuia și să-și verse ura împrumutată, de care sunt stăpânite.

Pe lângă miile și milioanele de soldați, cari își varsă sângele pentru țările lor pe câmpiile de luptă, alte milioane de oameni, împărțiți în tabere tot atât de uriașe, se împoășcă unii pe alții, dacă nu cu gloanțe și cu bombe, cel puțin cu venin și cu ură de moarte. Firește, fiecare ta-

bără cum crede mai bine și cum o îndeamnă sufletul ei.

Cei rămași acasă din toate taberele, se luptă cu dușmanii lor cu *peana*, în gazete și în cărți. Cei mai de frunte scriitori ai popoarelor, cei mai mari învățați, se silesc să arete dreptatea cauzei pe partea lor. Și, în vremea asta, hulesc pe contrar cu cele mai grele vorbe. Nici când poate nu a izbucnit o ură așa de grozavă între oamenii de neam deosebit, cari mai înainte se cinsteau — cel puțin în numele „culturei”, — ca în războiul de acum, cel cu drept cuvânt „al popoarelor”.

Dela o vreme, războiul purtat cu condeiul e dus și el mai departe, cu alte mijloace. Tot la mai greu, la mai mult.

La începutul luni Septemvrie în-

vățații germani, profesori universitari vestiți, au dat știre în lume, cumcă dâșii depun dela sine toate onorurile, toți titlii științifici, pe cari i-ar avea în chip de înaltă prețuire pentru meritele lor de savanți dela *Englezi*, sau dela vre-un institut de al lor. Între aceștia a fost și filozoful Haeckel, precum și alți învățați cu renume.

Francezii au răspuns în curând la aceasta: *insoțirea națională de belearte din Paris* a șters din sânul său pe toți membrii germani! *Academia franceză* a scos dintre membrii săi corespondenți pe toți nemții, atât pe cei din Germania, cât și pe supușii austro-ungari. *Societatea artiștilor francezi* a hotărât, cumcă de acum înainte germanii nu-și vor mai putea expune operele în „Salon“-ul

Eroi necunoscuți... Chipurile de mai sus ne arată fotografia alor trei soldați morți în spitalul Rokus din Budapesta, — *fără a se ști cine sunt, de unde sunt?* Au venit greu răniți de pe câmpul de luptă și după grele chinuri și-au dat sufletul în spital, ca streini între streini... Foile le publică chipul, că de i-o vedea cineva din ai lor și i-o mai cunoaște, să știe macar așa târziu stristul sfârșit al iubiților lor... Abia se poate ceva mai jalnic în lume, ca tragedia alor astfel de eroi fără nume și fără noroc...

ei din Paris. Institutul „*College de Franc*“ (academia) a intrat în pertractări cu academiile din Londra, Bruxelles și Petrograd, ca, în acord, supușii germani și austro-ungari, cari ar fi membrii ai acelor institute, să fie șterși din cataloagele lor. Asemenea, *însoțirea franceză de anti-chități*, a șters dintre membrii săi pe germani, austrieci și maghiari.

Acelaș lucru l-a făcut *însoțirea germană de arte frumoase din München*, precum și *academia de pictură din Drezda*, scoțând din sânul lor pe pictorul Hodler din Geneva, care a iscălit un manifest potrivit germanilor, alături de francezi.

Un american bogat, de origine din Londra, făgăduise încă înainte de izbucnirea războiului că va face universității din Cambridge o danie de 10 milioane dollari. Acum, în

cursul războiului, mânat de sigur de sentimentele sale de englez, ori cel puțin așa pare, a declarat, că nu va face dania, decât dacă va plecă dela acea universitate un profesor, *german de neam*, vestitul Münsterberg. Profesorul a demisionat din slujba sa numai decât.

Behving, un medic german de renume mondial, care scrisese și dânsul un studiu pentru un op ocazional dedicat savantului rus de origine, *E. Metschnikow* dela laboratorul Pasteur din Paris, în urma războiului și-a cerut lucrarea înapoi.

Ministerul de culte din Saxonia a dat prin luna August, anul acesta, un ordin, în înțelesul căruia universitățile de acolo nu mai au voie să înscrie între ascultătorii lor *ruși, sârbi și japonezi*, iar *francezi și englezi* numai cu permisiune specială dela

ministru. La *universitatea nemțească din Praga* nu vor mai fi primiți supușii statelor, cari stau pe picior de bătae cu Germania și Austro-Ungaria. Acelaș lucrucru se întâmplă la *academia de belearte din Viena*, cu supușii statelor potrivnice monarhiei.

De curând *studenții bulgari* au fost alungați din *universitățile rusești*.

Francezii au daclarat războiu și culturii germane. Un francez de renume, scrie: „Limba e sufletul neamurilor. În țara Genovevei nici nu vom mai ascultă limba barbară și grozavă a lui Attila (vrea să înțeleagă limba nemțească). Întrucât exilăm limba germană, ajutăm în chip norocos la înfrângerea teutonilor“.

În *Rusia* s'a dat ordin, că începând cu Ianuar 1915, în țara muscălească nu mai e voie să apară nici un fel de ziar german. *Academia*

de muzică din Moscua a înștiințat publicul prin placate, cumcă bucăți germane numai *acasă* mai e voie să se ezece, sau să se cânte!

La Berlin, în marele „*Deutsches Theater*“ eră vorba să se joace de curând o bucată de *Shakespeare*, celebrul autor englez. În mulți eră duhul, că oare se cuvine să se joace în acestea zile o piesă a unui englez, al cărui neam, e în grea dușmănie cu poporul german? Atunci cancelarul *Bethmann Holweg* a răspuns că se poate jucă în voie, căci *Shakespeare* e de mult al lumii întregi, nu numai al Englezilor. Și s'a jucat piesa.

După începerea războiului, guvernele Franței, Angliei și Rusiei au nimicuit prin un ordin toate *patentele* germane și austro-ungare. Germania și Austro-Ungaria au răspuns și dănsesele cu aceleași măsuri.

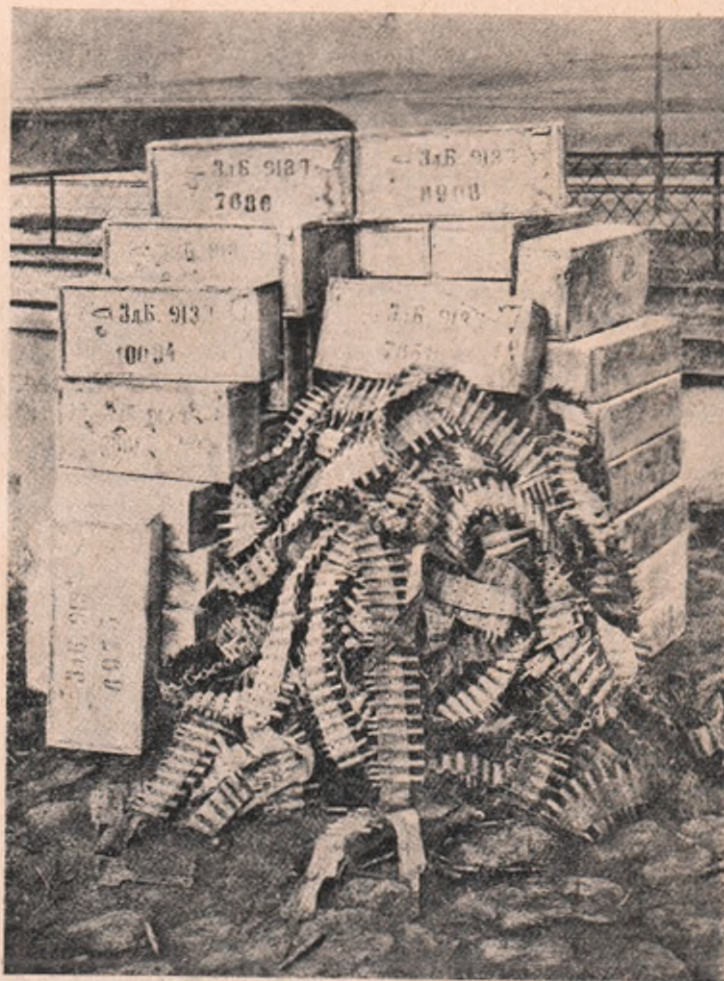
Guvernul englez, îndată după declarațiile de războiu, a pus sub sequestru *caii de cursă* ai supușilor germani și austro-ungari, cari se aflau în Anglia. Mai târziu acești cai au fost vânduți pe preț de-un milion, în favorul statului.

Francezii au ocupat 15 *hotele mari din Miza*, proprietate germană. Rușii au pus mâna pe moșiile mai multor boeri germani din Rusia.

Directorii teatrelor din Paris au hotărât, cumcă bucăți de ale autorilor inamici, nu vor mai jucă în teatrele lor. Bustul lui *Richard Straus* din edificiul operei parisiene, a fost rupt în bucăți de Francezii patrioți.

Birturile de frunte din Londra au luat o hotărâre, în înțelesul căreia nu vor mai îngădui muzicanților din localurile lor să îmbrace uniforma cu galoane, de *muzicanți unguri*. *Firmele străine*, dușmănoase, din ambele tabere, dispar de pe străzile orașelor. Și lumea primește cu ură, tot ceea ce aduce aminte de inamic.

Acest pomelnic s'ar putea lungi la nesfârșit. Credem însă că ajunge, să se dovedească marea vrăjmășie ce domnește astăzi între popoarele Europei! *Maeterlinck*, cunoscutul autor belgian, zice că acesta e războiul civilizației în potruva barbariei și ger-

Prăzi luate dela Ruși de generalul Hindenburg în luptele dela Suvalky: mulțime de lăzi cu muniții și salbele de gloanțe pentru mașinile de pușcat.

manii trebuie stârpiți până la unul. *R. Kipling* scrie din cuvânt în cuvânt: „*Vă ridicăți și vă gătiți de războiu, căci Hunii sunt înaintea porților!*” În schimb, o mulțime de alți oameni vestiți sunt pe partea germanilor. Astfel *Sven Hedin*, călătorul, *Nansen*, exploratorul polului nordic, *Andrei Hanson*, istoric norvegion, și alții. Germanii, firește, își spun și dânsii cuvântul, cu bărbăție și curaj. Se naște o întreagă literatură de astfel de apărări și hărțueli.

Tot dovezi, despre grozăvia cu care s'au încheștat la luptă neamurile în războiul actual. (L.)

RÂNDURI MĂRUNTE

† Dr. Ștefan Chiriloviciu.

Un nou nume românesc în pomelnicul celor căzuți pe câmpul de luptă, care ne umple sufletul de jale.

În legătură cu fotografiile de pe pagina primă, dăm aci câteva date din viața mult regretatului Dr. Chiriloviciu:

Advocatul Dr. Ștefan Chiriloviciu s'a născut în anul 1880 în comuna *Mișca* din comitatul Aradului, unde tatăl său e notar. După terminarea studiilor universitare, Chiriloviciu s'a așezat ca avocat în *Ilia*, unde, timpul cât a stat, a fost nu numai unul dintre cei mai harnici avocați, dar în curând a ajuns a fi un ales fruntaș și conducător al Românilor din acele părți bun sprigin românismului din comit. Hunedoarei. Dr. Chiriloviciu de tânăr universitar a arătat deosebit interes pentru cauzele noastre românești, iar după venirea lui la *Ilia*, a luat parte la toate mișcările și luptele noastre, dovedindu-se cu toate ocaziunile, de-un adevărat român, naționalist înflăcărat, iubitor de popor și spriginitor al bisericii.

Abia de 4 ani a fost căsătorit, și acum soția lui iubită, dna *Letiția n. Leșnican*, fiica dlui *Leșnican* din *Dobra*, rămâne văduvă, cu o fetiță de 3 ani și un băiat de 4 luni.

Dr. Chiriloviciu a arătat un viu interes îndeosebi pentru frații lui români din Ilia și jur, stându-le la îndemână în toate ale lor cu o caldă inimă românească și cu o nemărginită iubire de frate, pentru ce aceștia i-au și fost recunoscători alegându-l deputat în Sinod, epitrop cassar la bis. gr.-or din Ilia, președinte al despărțământului Asociațiunii, iurisconzult la banca „Grănițerul“, etc.

Eră bărbat în floarea vieții, în toiul muncii lui rodnice pentru înaintarea și ridicarea neamului, când iată veni războiul și acea șrapnelă afurisită, care ni-l răpuse...

Odihnească în pace.

Ce mănâncă Hindustanii pe câmpul de luptă. Franța și Anglia au adus o grămadă de popoare streine de prin Azia și Africa, pe câmpul de luptă cu Germanii. Oamenii aceștia, cari trăesc cea mai mare parte prin țările cele mai calde, nefiind deprinși cu frigul, dau mult de gândit stăpânilor lor, totuși împotriva frigului, hainele calde îi mai scutesc cât de cât, iar când e frigul mai mare, îi vor pune la adăpost. Altul e însă năcazul. Soldații aduși din Azia și Africa, își au mâncările lor, cari se deosebesc cu totul de ale europenilor. Ei nu mănâncă mâncarea pe care camarazii lor francezi ori englezi o capătă pe câmpul de luptă, ci pretind să li-se dea hrană ca la ei acasă, în țara lor.

Foile franceze scriu, că mai ales hrănirea *Hindustanilor*, aduși din Indii, le face greutăți. *Hindustanilor* le place carnea, cu toate astea nu mănâncă carnea animalelor de pe la noi.

Un francez ce a călătorit și a petrecut multă vreme prin India, scriind despre mâncările *Hindustanilor*, spune între altele:

Cea mai alesă mâncare a *Hindustanilor*, sunt *dulcețurile*, de aceea, Francezilor nu le va fi așa greu a hrăni pe soldații din Indii. Le plac mult și *poamele* din țările calde, de acestea însă nu prea sunt în Franța, prin urmare ar fi bine ca locuitorii de prin „*Vogezi*“ și de pe lângă „*Canalul Mânecii*“, pe unde luptă *Hindustanii*, să fie inzestrați din greu cu *dulcețuri, zăhar, nuci, nuci de cocus și mandule*, ca să aibă cu ce hrăni oamenii pe soldații aduși din țările calde, când aceștia ar duce lipsă de mâncare.

Luptele la canalul Yser și la Ypern. Nu este pe tot frontul de luptă dintre Germania și Franța, punct asupra căruia să se fi aruncat puterea germană cu mai multă înverșunare și cu tot greul său, ca asupra Canalului Yser și asupra orașului Ypern, pe care razimă armatele apărătoare ale canalului, oștile aliate franco-ingleze.

Mapa de aci ne arată întreagă bogata rețeauă de canale, mai mari și mai mici, și de râuri și de drumuri, ce strătaie acest cap de țară, partea despre apus din Belgia și colțul de sus al Franței. Dorința Germaniei e: a trece peste canalul Yser și a înainta spre țărmul mării și apoi pe țărmul mării în jos, spre Dünkkirchen, dela care nu mai e departe orașul *Calais*, care ar fi ținta finală a acestei cumplite războiri în acest punct. Căci având în stăpânirea lor *Calais*-ul, Germanii ar stă în fața *Dover*-ul englez, orașul cel mai apropiat de țărmul francez, și prin care se stăpânește tot *pasul de Calais*.

Ci-că Francezii și Englezii au îngrădit la acest canal și la Ypern peste 600.000 de oameni, iar Germanii peste 750.000. Aci se pare că se va și hotări soarta războiului între Germania cu Franța, Anglia și Belgia.

Până a înaintă însă Germanii la acest punct, vor avea de învins greutăți mari, — căci pe mare stau la pândă, cum se văd și aci în chip, flote de corăbii engleze, cari cu focul tunurilor de corabie departe ducătoare, apără țărmii și ocrotesc oștile de împotrivre.

Militare.

În locul dulcilor romanțe
Și-a operetelor zglobii,
S'aud azi numai militare
Și cântece de bătaii.

Simțim în ele lupta cruntă,
Căci dragii noștri să bat de rup,
Primul, îl duce Manlicherul,
Basiști sunt tunurile Krup.

Iar săbiile dau stacato,
Când intră 'n oase de vrășmaș,
S'aude galopând alături,
Un regiment de călărași.
Încep și trimbiși și famfare,
Și gemele de mii, ce pier,
Al urii clocot se ridică
Dela pământ și pân' la cer.
E un concert fără păreche,
Ce odată 'n slava-i l-a visat,
În nopți de vară furtunoase,
Un prea puternic împărat.

Și e măreț peste măsură,
Acest cântec de armatură,
Pe-a cărui valuri mari și grele,
S'au răzbunat atâtea rele,
Cu focul lor clocotitor,
Când s'a umplut a lor ulcior,
De nu s'ar înecă în sânge,
Ce-atât de-amar noi îl vom plânger!..

Numai vânt și numai ploi,
Numai vreme de eroi,
Numai ploi și numai nori,
Înainte-acu feciori!

Cruciuliță aurită,
Vezi mândră și te mărită,
Că și eu m'am însurat
C'o cunună de granat
Și c'un glonț înveninat.
La Zumina, când luptam
Și pe Ruși îi nimiciam,
Mi-a căzut în piept un glonț,
Și-am căzut printre cei morți,
Depart de ai mei toți,
Și m'am dus de-a una 'n rai,
Tu noroc de-acum să ai!..

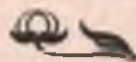
Azi mi-am pus la cheutoare,
Cea mai înflorită floare,
Pentru cine m'am luptat,
Pieptul de mi-a sângerat,

Pentru cine m'am jertfit,
Pieptul de mi-a înflorit?
Pentru'un crai, pentru'o crăiasă,
Pentru o împărăteasă,
Pentru frați, pentru surori,
Pentru grădina de flori,
Pentru lanuri de trifoi,
Pentru turmele de oi,
Pentru câte-un cântecel,
Ce-l cântă un voinicel,
Pentru doinele-i din sân,
Nu le fure vr'un strein,
Că prea dragi li-s la Român.

Cum te uiji peste livade,
Vezi tot lanuri de bucate,
Dar nu-s lanuri de păsat,
Că-s voinicii noștri din sat.
Bună cină au cinat,
De nu s'au mai deșteptat.
N'a fost bună beutura,
Otrăvit'a fost măsura.
Ori cine le-a 'nveninat
Apa 'n care s'au scăldat?
Vint-au ploile de foc,
Și l-a potopit pe loc,
Câte-un fulger ascuțit,
De nici nu s'au mai trezit?!..

Vai bădișă ca un leu,
Mori fără de copârșeu.
Trimbișele sună 'n cor,
Dar nu-s pentru cei-ce mor,
Că-s pentru cei-ce trăesc
Și grea poruncă 'mplinesc. —
În tabără-s numai glume,
Tu ești dus pe altă lume.
Nici grija nu ni-o mai ai,
Căci ascuți toaca în rai.
Și dormi dulce liniștit,
Că legea ți-ai împlinit,
Porunca cea mai amară,
Ca să mori pentru-a ta țară
Și să-ți jertfești pentru ea,
Dulce linereja ta!..

Elena din Ardeal.

Din linia de foc. (Glume).

Înghite omul ce poate.
Un soldat: — Ce n'ași da frate, pentru o țigare, ce zic o țigare? — pentru o singură înghițtură de fum!..

Alt soldat: — Nu-i lipsă să dai nimic, camarade; n'ai decât să înghiți fumul șrapne-

lei care cade chiar în acest moment, că, de, înghite omul ce poate.

O asigurare.
Întâiul soldat: — Numai de nu m'ar nimeri vr'un glonț de tun.

Al doilea soldat: — Fii pe pace; nu ești nici catedrală, nici vre'un alt edificiu monumental.

VREMURI RĂZBOINICE

de L. REBREANU

Povestea e nouă și interesantă, fiindcă e din războiu și fiindcă tot ce e din războiu, e nou și interesant. Povestea e și adevărată, cel puțin așa imi spune cel ce mi-a spus-o lângă un șvarț dulce și o dulceată amară. Adevărată sau neadevărată, ce are a face? O dau cum mi s'a dat...

Acum vreo două luni, domnul Ilie Manea se pomenește bolnav de apendicită. Doctori peste doctori, alergături, dureri... Zadarnic. E nevoie de operație.

Domnul Ilie Manea, pe lângă apendicita cu pricina, mai are câteva milioane de lei și un fecior la care ține ca la ochii din cap. Toate acestea însă nu-l pot scuti de operație, altfel e rău, altfel nu-i garantează nimeni viața.

În multe privinți e săracă țara românească, dar în doctori e tare. Doctorii nostri sunt printre cei mai buni din lume. Toată lumea o recunoaște, afară de... Români, bineînțeles. Și mai cu seamă afară de Românii bogați.

Domnul Ilie Manea, ca proprietar al câtorva milioane, are o neîncredere desăvârșită în doctorii români. Când tușește, alege la Viena să consulte un doctor... Unde să se ducă deci pentru o operație de apendicită? Firește la Paris. Acolo e sigur că se inzdrăvnește cât bați în palme. Ba chiar e sigur că acolo nici nu s'ar fi îmbolnăvit.

Pentru orice eventualitate însă, ia cu dânsul și pe fiul său, un flăcău voinic, frumos, de vreo deouăzeci și cinci de ani. Având pe Jenică cu dânsul, va suferi cu mai multă ușurință toate durerile și necazurile boalei.

Plecară amândoi.

La Paris trag amândoi într'un sanatoriu. Operația se face și reușește întocmai cum nădăjduise bătrânul. L-a costat scump, dar face. Simte zi cu zi cum se întrămează și nu contenește de-a preaslăvi pe doctorii francezi și de-a ponegri pe doctorii români.

Jenică a îngrijit pe tatăl său cu o dragoste nemărginită. Ziua-noaptea era lângă patul bătrânului. Patru săptămâni nu s'a mișcat de lângă bolnav. Domnului Manea i se umplea ochii de lacrimi de bucurie, văzând dovezile de iubire ale odraslei sale.

Într'a cincea săptămână însă Jenică simți nevoia să mai iasă puțin. Bătrânul mergea bine. Peste câteva zile puteau plecă acasă. Și apoi, Jenică nu vrea să se întorcă dela Paris fără măcar să fi văzut Parisul și fără a fi cheltuit nimic. Se înțelese cu bătrânul și, fiind de acord, Jenică eși.

Eră o vreme minunată. Soare, căldură, splendoare.

Jenică intră repede într'o frizerie. Nu putea merge prin oraș neras și nefrizat.

Bărbierul, un bătrân uscat și blajin, se uită la dâ-

sul întâi mirat, apoi din ce în ce mai necăjit. Jenică nu se putut stăpâni să nu-l întrebe:

— De ce ești supărat, patronule?

— Nu sunt supărat, domnule! — răspunsese acru bărbierul. Mă mir numai, că un bărbat voinic ca dvoastră, poate să stea acasă când țara e în primejdie...

Jenică se roși și vru să explice omului că dânsul e Român și că, deși n'a făcut armata, va stărui acasă ca România să dea ajutor Franței... Dar bărbierul nu se împacă cu explicațiile și Jenică plecă tulburat și rușinat.

— A înebunit bărbierul, — se gândi dânsul mângându-se. Da ce, sunt eu să-mi expun viața de dragul nu știu cui?.. Și chiar dacă aș merge la războiu, aș merge cu țara mea și poate la partea sedentară, că doar nu sunt băiatul boerului Manea ca să mă bag carne pentru tunuri...

Eră gătit ca scos din cutie. Învârtea bastonul cu mâner de aur și fluera. Dar străzile erau aproape pustii deși eră vremea plimbării, iar oamenii umblau grăbiți și îngrijorați.

— Grozav e războiul, — își zise Jenică fluerând. Să te ferească Dumnezeu... Parisul e gol... Parizienele par'că au intrat în pământ.

Jenică e clientul lui Capșa și al varieteurilor bucureștene. Și e irezistibil, fiindcă nu se uită la parale. Ar vrea să-și arate puterile și e mahnit că nu i se prezintă ocazia. Totuș se simte bine. Oricum ar fi Parisul, tot Paris rămâne. Chiar în vremuri războinice. Și se plimbă mândru, țanțoș, fericit.

Într'un colț însă, se pomenește cu un gardist...

— Vă rog să vă legitimați!

— Cum domnule? De ce? N'am făcut nimica!

— zice Jenică speriat.

— Se prea poate, domnule — răspunde gardistul. Dar sunteți suspect... Un tânăr voinic ca dvoastră, dacă nu e militar, trebuie să fie sau neamț sau spion...

Jenică protestează, zâmbește, se încurcă și nu se descurcă decât tocmai la secție.

— A înebunit poliția! — se gândește Jenică eșind dela secție. Nu mai vede decât nemți și spioni. Scârbos popor...

Își urmează plimbarea și, în splendoarea inserării, uită îndată incidentul. Iar flueră, iar zâmbește și aruncă priviri dragăstoase femeilor. Dar în curând văzū că toate femeile se uită la dânsul cu scârbă.

— Ce dracu o fi având? — își zice Jenică îngrijat. Nu cumva...

Își pipăe hainele, cravata, gulerul, pălăria. Nu simte nimic deosebit. Se privește într'o vitrină. Se găsește foarte elegant și cuceritor. Atunci ce sa fie?

În sfârșit găsește trei fete. Le privește dulce. Dar ele întorc capul, iar una zice:

— Ce tip nesimțitor! E cât un munte și se plimbă aci, în loc să meargă la oaste!

Jenică își pierdū tot cheful. Nu mai e de trăit la

Paris. Alergă la sanatoriu și nu mai eși decât atunci, când plecă împreună cu tatăl-său însănătoșit, spre România.

Acum e acasă și povestește cu însuflețire:

— Tot Parisul e militarizat. E o splendoare. Bărbații în uniformă, automobilele aleargă, trenurile cu soldați. E o splendoare. Nu vezi un civil pe stradă. Iar acei pe care-i vezi, sunt sau copii sau bătrâni neputincioși. Inchipuiți-vă o scenă la care am asistat. Un tânăr se plimbă nepăsător... un tânăr chipeș... făcea cu ochiul cucoanelor... Un gardist...

Noaptea de toamnă.

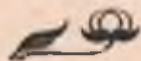
*Se lasă frunzele pe vânt,
Cu fețe ruginite
Și cad tăcute la pământ
De-apururi adormite.*

*Izvorul curge plângător
Lovindu-se de stâncă,
Iar plânsul undei rotitor
Se pierde în pacea-adâncă.*

*Departa-un glas metalic sună
O singură bătae;
După un deal, eterna lună
Își cerne alba ploaie.*

*Și totul doarme: e tăcut
Și boarea rece-adie;
Ah, încă-o vară a trecut
Și n-aveci n-o să mai vie!*

AL. HOCH

LUCEAFĂRUL

MIHAIL I. PROCOPIE

— E așa de frumos în sara asta! — șopti Valeria, roșindu-se la față și plecându-și ochii visători în jos.

Valeria stetea rezemată în coate și, prin geamul deschis, privia nemărginirea întunecată a văzduhului. Lângă dânsa, încătușat de nemișcare, stătea pe un scaun Tudor Văreanu. Înțepenirea trupului, osteneala ochilor și adâncea melancolie a feței, tradau o mare clocotire, sau un mare năcaz sufletesc. Căci niciodată nu avusese ocazia să se găsească atât de aproape de

dânsa; multe clipe visase el așa întâlnire, multe vorbe și 'nchipuia atunci că trebuie să i le spună. Dar iată acum, când o putea privi în ochi de atâta de aproape, când putea să-i vorbească, fără ca cineva să-l audă, se simția cuprins de o puternică oboseală, de o greutate care-l face să respire încet și prelung, ca un bolnav. I se pusese împotriva până și glasul: se simția răgușit. Își dădea seama de toată clocotirea aceasta, vedea că toate străduințele rămân fără de folos, și de aceea se intrista și mai mult: ochii i se 'ncrunțară și i se făcură mici, obrazii supti, buzele strâns lipite.

La vorbele Valeriei nu putu răspunde decât printr'un sunet nelămurit:

— Dal... Așa e vara!

Tudor venise la familia Herescu, să petreacă vr'o câteva săptămâni. Pe Valeria o cunoscuse mai de mult și dela început se născuse între dânsii o pronunțată simpatie. Dar nu avură niciodată ocazia să-și vorbească în toată voia, ei se mulțumiră să-și exprime simțirea prin priviri, prin semne de gingășie, cu totul neînsemnate pentru alții cari le puteau observa. În ziua aceea plecase mai de vreme, cu gândul de a vizita un sat din apropiere; în lipsa lui însă, familia Herescu plecase la oraș; acesta eră foarte aproape și credeau că se vor întoarce foarte curând. Dar nu se putură ține de vorbă. Tudor, plictisit de monotonia drumului, se răsândi și se întoarse; fu însă surprins de pustietatea în care se găsiă casa. Doar sub salcâmul din fața bucătăriei, Valeria lucra o dantelă.

O privi întrebător.

— S'au dus cu toții la oraș, dar nici acum nu s'au întors! — îi spuse ea, strângându-și lucrul.

Câteva clipe stătu în picioare. Valeria dădu fuga în casă și aduse un scaun.

— Nu stați jos? Poate că sunteți obosit!

Tudor mulțumi, apoi se așeză tăcut. Eră spre sară. Văzduhul începuse a se întuneca. Tăcerea nu eră tulburată decât de mugetul neconținut al mării, care începuse să-și invedereze apropierea. Întunecul eră din ce în ce mai puternic, iar vântul izgonit de cătră întinderea mării, tot mai rece. Tudor observă un ușor tremur al Valeriei. De aceea spuse:

— E cam rece! N'ar fi mai bine să mergem înlăuntru?

Au intrat în camera a cărei ferestre se deschideau cătră bac. Valeria deschise geamul și se așeză pe dânsul, iar Tudor se înțepeni pe un scaun din apropiere. Vântul bătea dinspre țărnul lacului și aducea înlăuntru mirosul puternic al florilor salcâmului din fața ferestrei, frământarea înceată, înăbușită a valurilor, iar din depărtările întunecate sub biruința nopții, glasul răgușit al mării, clocotind dincolo de marginea lacului.

Tudor stătea tăcut, cu capul plecat în jos; gândurile îl îngreuiaseră. Negăsind nimic de spus, cu vârful gheții neteziă covorul.

— Ce stea frumoasă! — spuse incet Valeria, ridicând ochii în sus și privind îndelung.

Tudor tresări. Își ridică și el ochii către cer. De după niște pomi răsărise o stea mare, cu lumina puternică și tremurătoare. Razele care năvăliră pe fereastră, o izbiau drept în față, și în lumina lor, firele răslețe de păr, fluturate de vânt, păreau că-s de aur.

Lumina aceasta veselă îi mai limpezi puțin mintea.

— E luceafărul! — șopti el cu mai multă siguranță în vorbă.

— Luceafărul nu e dimineața? — întrebă Valeria, mai mult ca să închege o vorbire.

— Asta e cel de sară!

Și, tremurând de neîndrăzneală, se răzîmă de fereastră, astfel că-și simți cotul lângă cotul ei. O șuviță de păr, fluturată de vânt, îi izbi fața. Totuș, el nu se feri, iar Valeria nu și-o retrase, deși văzuse aceasta.

— Trebuie să fie târziu! Și ei să nu vie nici până acum!... — spuse ea gânditoare.

— E târziu de-a binelea! A răsărit și carul!

— Carul? Aș vrea să-l văd și eu! De mult mă tot uit, dar nu! pot cunoaște.

— Vedeți-l, — spuse Tudor, întinzându-și brațul drept către cer; în felul acesta, capul i se aplecă puțin către stânga, apropiindu-se de cel al Valeriei. — Vedeți, colo, deasupra salcâmului, trei stele mari, strălucitoare?

— Acestea ca un unghiu? — spuse dânsa, și cercetând mai cu atenție, capul i se aplecă puțin către dreapta, așa că se alipi de capul lui Tudor.

Amândoi rămaseră în poziția aceasta; par'că se temeau să se mai miște. Inima le bătea cu atâta putere, încât fiecare putea asculta zvâcnirile inimii celuilalt.

— Da! Pe urmă, ceva mai jos, un pătrat din patru stele, dintre care una deabia se vede. — Și Tudor își duse mâna stângă îndărăt, și ridicându-o încetișor pe la spatele dânzei, o așeză pe umărul drept al Valeriei. Ea nu făcu nici o împotrivire.

— Acestea formează carul cel mare! — continuă Tudor.

Valeria nu mai spuse nimic.

El o atrase câte puțin către dânsul, și ea se lasă din ce în ce tot mai moale, până când ajunse cu spatele pe pieptul lui Tudor, cu capul sprijinit pe umărul lui. El îi așeză șuvițele răzvrătite de păr, și câteva clipe îi netezi fruntea cu mâna.

— Ce mână rece ai! — observă ea pe șoptite.

— Îți face rău? — întreabă dânsul îngrijat.

— A, nu! Tocmai, îmi face bine fiindcă mi-i fruntea ferbinte.

El își dădu mâna la o parte de pe fruntea ei, se aplecă gingaș și o sărută prelung. La început ea se cutremură; apoi își închise ochii și câțeva vreme stătu așa. Dânsul o mai sărută odată pe frunte. Valeria deschise ochii, se sculă, se așeză astfel, încât trecându-și brațele după gâtul lui, își alipi obrazul de obrazul lui.

Intunericul se mputernicise de tot, afară ca și în cameră. Vântul crescuse mult și-i izbiă cu putere, dar ei nu mai simțiau decât adierea caldă a respirației lor; vuetul mării se transformase într'un răcnet de răzvrătire al unui imens suflet, dar auzul lor nu mai eră în stare să asculte decât bătăile inăbușite ale inimilor în piepturile lor tinere, menite a se sprijini unul pe altul.

Ea își ridică ochii către înălțimile cerului; în singurătatea lor, stelele se alipeau mai cu duioșie, luând parte la clipele fericirii lor.

— Ah!.. Dar luceafărul a apus! — observă cu tristeță Valeria într'un târziu.

— Nu, dragă, n'a apus de loc! A mai răsărit unul!

— Unde? — întrebă ea pe un ton copilăresc.

— Dacă vrei să-ți spun unde sunt, închide puțin ochii. — Și cu o mișcare dulce o întoarse cu pieptul la pieptul lui, cu fața în fața lui.

— Acuma îmi spui?

El o strânse cu putere la piept, apoi o sărută pe amândoi ochii.

— Uite-i unde sunt!

Ea își întinse cu dragoste amândouă brațele și-i înlănțui cu putere gâtul, apoi buzele i se alăturară de buzele lui, și un sărut zgomotos răsună în tăcerea nopții.

Și par'că, în clipa aceea sublimă, vântul s'a oprit pe loc, glasul intens al mării a înghețat, natura toată și-a oprit respirația, stelele și-au oprit fâlfăirea, și aceasta numai pentruca să privească într'un colț îndepărtat de pe pământ icoana măreață a înfrățirii și să asculte glasul înălțător al sufletelor ce se înțeleg și se iubesc.

COPIL

Cu ochi limpezi ca seninul
Cerulei de-April,
Gungurind zimbește în leagăn
Dragul de copil.

Pentru mamă mult mai delce-i
Ne 'nțelesu-i grai,
De cit cele mai duioase
Ciripiri de Mai

Și, când prinde să se 'ncerce
A sta copăcel,
Toată casa e în slavă,
Ochii toți la el.

O! ce lume fericită
Lumea celor mici,
Ce strădăni, ce de visuri
Până să i ridici!

„Să mi l văd flacără odată
 „Să-l aștept în prag
 (De-i băiat, își zice mama)
 „Dragul mamei, drag!

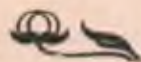
Iar de i fată: „Ce mireasă
 O să mi fie ea!
 Dulcea mamei Cosinzeană
 Fulgul meu de nea!

Timpul curge, se string arii
 Ani apăsători,
 În seninii ochi, cu vremea,
 Se adună nori

Și cât e de dulce, Doamne,
 Cînd în păr ți-a nins,
 De aducere aminte
 Să te lași cuprins,

Îți răsar atunci în suflet
 Mîndre flori de-April
 Toate, toate de pe vremea
 Cînd erai copil.

Ana Codreanu.

CARE SĂ FIE CAUZA?

VENIAMINOFF

Boris Platonovici Stavracoﬀ era slujbaș... dar asta nu impoartă, ce făcea. Ce e important, e că avea o nevastă, Elisabeta Ivanovna, sau mai pe scurt Lili, o coconiță foarte drăguță, și nostimă, dar foarte caprițioasă și plictisitoare. Boris își punea toată silința de a face pe plac nevastei sale și nu făcea nimic pentru liniștea lui.

Orice ar face Stavracoﬀ, Lili începe imediat să-l contrazică și nu pentru că Stavracoﬀ n'are dreptate, dar pentru că așa îi place ei. Nu poate suferi ideile lui bărbatu-seu.

Patru ani, de când e însurat Stavracoﬀ, suferă chinuri infernale... Nu-și aduce aminte, nici dacă în prima zi de căsătorie n'a fost contrazis.

Câte odată, Lili devine insuportabilă cu contrazicerile ei, absurdă chiar.

De exemplu:

— Lili, nu-i așa că Goreff e un băiat bun?

— Un mișel.

— Nu, Lili! Pare bun, cum se cade...

— Un stricat...

— Dar, Lili, după cum îl cunosc eu...

— Mișelul-mișelilor! Lasă-mă în pace...

După o clipă.

— Lili! Știi că Goreff e o licheal!

— Cine a spus asta?

— Toată lumea!

— Minciuni! E un om minunat!

— Dar și gazetele vorbesc rău de el!

— Jurnalele spun minciuni. E cel mai cinstit și mai nobil om. Lasă-mă în pace.

— Și lui Stavracoﬀ nu-i rămâne decât să dea din umeri și să plece.

Sau alta.

— Lili, azi e timp frumos. Vrei să ieșim?

— Din contră e foarte urât și e frig.

— Ce spui dragă?, e cald și frumos.

— Plouă!

— Cum se poate? Uite-te pe fereastră!

— Are să plouă!

Și el iarăș dă din umeri și pleacă.

Și asta se întâmplă regulat de 5-6-ori pe zi.

Bietul Stavracoﬀ, ce soartă nedreaptă, să-i trimită o astfel de nevastă!

Familia Stavracoﬀ avea o cunoștință bună pe un tiner licențiat în drept, Varinoff. Era cel mai bun prieten al lui Stavracoﬀ.

Într-o dimineață, când Stavracoﬀ era la slujbă, veni Varinoff în vizită.

— M'au transferat la Tveri! — spuse el cu vocea înăbușită.

— Ce spui? — întrebă Lili și începu să plângă.

Vorbiră mult timp, în care timp Varinoff pomenea mereu numele unui sat de lângă Tveri și voiă să vorbească ceva și lui Stavracoﬀ.

— Lili, vrei să mergi undeva pe vară? — întrebă după vreo trei zile Stavracoﬀ.

— Da, aș vrea!, — răspunse Lili.

— Ai vrea să te duci la țară?... Varinoff, mă sfătuiește să te trimet la un sat lângă Tveri..

Lui Lili îi străluciră ochii.

— Crezi, că acolo e bine? — întrebă ea?

— De sigur! Trebuie să cred pe Verinoff, căci cunoaște bine localitățile pe acolo. Spune dar, vrei?

— De sigur, că vreau.

— Fără discuție?

— Fără, de sigur! — răspunse Lili rîzînd și sărutînd pe bărbatu-său.

— Slavă Domnului! În fine! — strigă bucuros Stavracoﬀ, plimbîndu-se prin birou. Pentru prima oară în patru ani, Lili nu mă contrazice. Cum s'o fi schimbat așa? Care să fie cauza?..

— Numeri singuratici din „Cosinzeana“ se găsesc spre vânzare în toate locurile unde se află de vânzare „Libertatea“!

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I., II. și III. se pot comanda dela administrația revistei, pentru suma de 27 cor.

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă toate trei colecțiile pentru suma de numai 20 coroane.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“

Abonații noștri cari doresc să aibă scoarțe pentru revistă pe anul 1913, sunt rugați să binevoiască a ne trimite suma de cor. 2·20. Scoarțele se expediază îndată după primirea banilor. □ □

DE-ALE NOASTRE...

„*ARHANGHELII*“, roman din viața Românilor Ardeleni, de *Ioan Agârbiceanu*. Prețul cor. 3'—

„*SIMEON BALINT, viața și luptele lui în anii 1848—1849*“. Prețul cor. 1'50

„*TRECUTUL ROMÂNILOR de pe pământul crăiesc*“. Pr. cor. 4'—

„*PE DRUMURI*“, din viața Aromânilor, de *M. Beza*. cor. 2'—

Să află de vânzare la

„*Librăria Dr. S. Bornemisa*“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil. de fiecare bucată.

CETIȚI TOTI:

„*Ștefan-cel-Mare și Turcii*“, de *Ioan Ursu*. Prețul cor. 4'—

„*Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu*“, de *N. Iorga*. Prețul cor. 0'15

„*Orfanii neamului*“ roman naționalist, de *Rădulescu-Niger*. cor. 4'—

„*Dreptate*“, nuvele, de *Al. Vlăduțu*. Prețul cor. 2'—

„*Fire de tort*“, poezii de *G. Coșbuc*. Ed. nouă și adăugită. cor. 3'—

„*Privești Dobrogene*“, de *Mih. Sadoveanu*. Prețul cor. 2'—

„*Strigăt de alarmă*“ nuvele, de *Maupassant*. Prețul cor. 0'30

Să pot căpăta la

„*Librăria Dr. S. Bornemisa*“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil. de fiecare bucată.

EDITURA „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA“

CETIȚI TOTI

<i>I. Agârbiceanu</i> : Schițe și povestiri	2'—
<i>A. Ciura</i> : Amintiri, schițe și nuvele	1'60
<i>Oh. Stolea</i> : Alte vremuri, schițe și nuvele	2'—
<i>V. Eftimiu</i> : Poemele singurătății, poezii	2'—
<i>E. Robrenu</i> : Frământări, nuvele	1'50
<i>S. Bornemisa</i> : Almanahul scriitorilor dela noi 1'60	
<i>I. Dragostoc</i> : Valutiri, schițe și povestiri	1'80
<i>A. Fogazzaro</i> : Misterul poetului, roman	1'80
<i>S. Iășăr</i> : Floarea Beteliei, roman	1'81
<i>A. France</i> : Crima lui Sylvestre Bonnard, rom.	1'80
<i>G. Biedenkapp</i> : Ce povestesc eu copilului meu 0'80	
<i>M. Lagerlöf</i> : Marama Sfintei Veronica	0'60
<i>A. Hamat</i> : Noua lege militară	2'—
<i>E. Borcia</i> : Versuri fluctuante	0'60
<i>H. P. Petrescu</i> : Vădăvoara și alte 6 monoloage 1'—	
<i>V. Stoica</i> : Scribiri, piesă trad.	0'30
<i>E. Suciu</i> : Țiganul în cărușă, dialog	0'30
<i>E. Suciu</i> : Sora pe uliță, tablou	0'20
<i>G. Todtă</i> : Zări din univers	0'30
„ <i>Bălășor și Tămălița</i> , povești	0'50
<i>I. Dragostoc</i> : Valutiri, povestire	0'30
<i>I. Dragostoc</i> : Împăratul Hogejină poveste	0'30
<i>I. Dragostoc</i> : Codreanu, povestire	0'30
<i>I. Dragostoc</i> : Povestii de sărbători	0'30
<i>I. Putici</i> : Sfetele din urmă, comedie trad.	0'30
<i>S. Bornemisa</i> : Cele mai frumoase, poezii pop. 0'60	
<i>S. Bornemisa</i> : Munca, Nasul, Iubirea scriitoare de dragoste. Trei monoloage trad.	0'30

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil.

A se cere dela:

„*LIBRĂRIA Dr. S. BORNEMISA*“ în ORĂȘTIE (Szászváros).

mi depunerea jurământului noului Rege Ferdinand I., din privilegiul urcării Sale în Tronul Țării. — Regele se urcă și a Ministrilor și înaintea întregii Mari Adunări. — La spatele Regelui se vede Principele de Coroană, Carol.

franceză nu izbuteste să-și deschidă drumul nici măcar spre una din vestitele „*Bocche din Cattaro*” (Gurile Cattaro-lui). Tot ce s'a putut ajunge până acum e, distrugerea prin bombardare a unuia din forturile cari stăpânesc portul și formează linia de apărare al acestuia. Succesul acesta parțial nu e datorit atât flotei, care e împiedecată în acțiunea ei de *mine submarine*, cât bateriei de asediu formată din tunurile mari debarcate de Francezi la *Autivari* și urcate de *Muntenegreni* pe muntele *Lovcen*. La acțiunea combinată a vaselor de războiu și a artileriei de pe uscat a participat și un aeroplan, care mai înainte distrusese o parte

din cupolele și cazematele unui alt fort și a zvărlit în aer un important depozit de munițiuni prin aruncarea câtorva bombe.

Clipe vesele.

Un căpitan italian călător, Cecchi, se află, într'o zi, față c'un mic sultan de prin Africa, mic dar gălăgios. Un tălmăci înlesnea conversațiunea între ei. Sultanul, în cursul vorbii, ajungând vorba la încordarea acestui războiu, trânti câte-va expresiuni grosolane la adresa Italiei care nu pășeste odată pe față cu politica ei. Căpitanul călător, fără

să piardă nici un moment, trânti și el o palmă *tălmăciului*, exclamând:

— *Tradu-i-o!*

*

— Aide, birjar, mână mai iute, zice mușteriu grăbit.

— Nu se poate, domnule, căci sunt membru la Societatea pentru crușarea animalelor.

Peste zece minute sosesc.

— Te-am dus cam încet, dar pe drumul cel mai scurt și mai sigur, zice birjarul. Dă-mi și dta un bacșiș mai bun.

— Nu se poate, domnule, căci sunt membru al Societății care ne învață la crușare...

Cum nin aducerile-aminte...

*Cum vin aducerile-aminte
Și ce potop de fericire
S'ascunde 'n șirul de cuvinte
Și 'n slova mică și subțire!...*

*În fiecare rând mă chiamă
Un vis, un zimbet, o lumină,
O șoaptă dulce fără seamă,
Un dor și-o dragoste senină.*

*Frumoasa mea, plâpândă floare,
De-ai fi acum de mine-aproape,
Ți-aș povesti de-o sărbătoare,
Ți-aș da săruturi pe pleoape.*

*N'aș mai simți, că e furtună,
Că e potop și zarvă 'n țară
Și vraja nopților cu lună
Mi-aș strânge-o toată 'n suflet iară.*

Radu Mărgean.

Locotenentul Simion.

ELENA DIN ARDEAL

Un om de felul lui nu era în întreagă garnizoana, ba, de căutai, nu-i aflai în întreagă miliția, părechea. Întrase numai ca rezervist, dar era bun soldat, căci aceștia își dau toată silința la oaste și își fac din miliție mare lucru. De aceea, deși nu-l iubeau pentru felul său dârz de a să purtă cu lumea și nu-l avansau pentru că nu se închină superiorilor, pentru simțul său prea ascuțit de dreptate, ce-l făcă să spună totdeauna verde ce fac și cum întocmesc cei mai sus puși lucrurile, superiorii lui aveau totuși mare încredere în caracterul și faptele lui Simion, în rânduiala și acuratețea lui. Le impunea prin cultura și cunoștințele lui, căci era om cu carieră, cu diploma de profesor din științele naturale. Când s'ar fi urât de galoane, nu trebuia să intre de scriitor, ci se urcă și mai sus. Cam îmbătrânise ca locotenent, și lumea nu-și prea gândea la avansarea lui... El însă privea cu un zimbet ascuns, ce abia eșea la iveală în un colț al gurii, cum mulți alții mai tinerei îl luaseră pe dinainte... Totuși mulți din aceștia când îl întâlneau își uitau de rang și salutau ei întâi pe seriosul camarad, care le impunea, nu prin mulțimea stelelor, ci prin persoana lui, în care se ascundeă greutatea unui comandant...

Îi era dragă miliția, aceasta era știut de toți, căci de dragul ei abzisese de cealaltă carieră, unde l'ar fi așteptat mai multă odihnă și mai multă recunoștință. Om al ordinii, de s'ar fi culcat numai dimineața la 4 și trei sferturi, la 5 ore era în picioare și cel dintâi la companie, de aceea feciorii lui erau vestiți și îi mulțumeau toată viața, că a făcut din ei oameni adevărați, oameni de ordine și iubitori de datorințe, cu cari se putea mândri totdeauna.

Cu încetul se încurcase și așezatul Simion, printre prieteni de păhare, tot băieți buni, amărâți de nedreptățile vieții, cari își uitau durerile în fundul sticlelor mângâitoare și în fumul gros al țigaretelor. Se cunoșteau bine și se așteptau la toate cărcimele. Nu era unul mai rău ca celalalt și nici mai bun. După ani de zile petrecuți împreună la mesele întinse, își cunoșteau toate tainele. Discutau cu glas ironic știrile zilii. Ironia, arma puternică a sufletului tare dat de-o parte, fără vina lui, când știa că locul său este aiurea!

Paharul plin aduce însă uitare și împăcare cu toate. Simion se simțea încă tare, atât numai, că era tot dârz, o vorbă îl costă mult, dar vorba lui era hotărâtă, bărbătească, trăgea cumpăna greu! Tovarășii lui de masă vedeau în el pe prezidentul lor tare, un Napoleon. Știau că nu e om de rând, ci om capabil de toate, numai de avansare nu, dar în ceea din urmă, vede și el că aceasta încă nu numără. Tot tu rămâi, ori sus ori jos. Și își avea satisfacția lui cea mai mare, în conștiința împăcată. Glasul datoriei, ce îi puneă mâna pe umerii sei lați și îl bătea cu dragoste părintească, îi era singurul patron.

Se împlini însă o ursită mare. Betrâna Europă, așa de liniștită la infățișare, ce părea că toarcă firul auriu al „civilizației“ și a artelor pacifice, în realitate clocotea de ură și dor de răzbunare. Din fundul mărilor, ca și din adâncul pământului eșiră dintr'odată valuri uriașe, ce să prăpădească lumea. Luntrea cea argintată, cu vâsle de mătăasă, trasă de lebede albe ca omătul, se răsturnase. Nici țandăra nu mai rămasă din ea. Vasul a pierit din lume. Locul i-l luă realitatea brutală, vrăjmașe, grozavă, însuși iadul cu torturile lui era pe pământ.

O stea uriașe, cu coada roșie se ivi înfiorătoare pe cer. Leșau bătrânii afară și își făceau cruce. Doamne nu ne prăpădi, că ne vom ispăși păcatele! Nu cere pe fiii noștri, pentru greșelile noastre.

Doamne, ei sunt sprijinul și mângăcarea bătrânelor, nu ni-i luă.

Se trezeau din somn mamele în mușcătura șerpelui și își luau pruncuții la sân. Doamne, nu-i lăsa orfani! Doamne, nu-i lăsa pe drumuri să i calce în picioare nevoia și disperarea.

Plângeau în pernă fecioarele ce nu-și puteau potoli bătăile inimii, ce nu-și puteau arăta lucrurile fierbinți. Se duce norocul nostru. De acum vom rămânea flori, ce nu mai înfloresc, și apoi florile lor cad bru-